

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1959 YILI GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kurumu'nun 1959 yılı Genel Kurul toplantısı 25 Nisan 1959 Cumartesi günü saat 9,30 da Ankara'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ndeki Kurum merkezinde yapıldı.

Saat tam 9,30 da Kurum üyeleri Atatürk'ün Anıt Kabri'ni ziyaret ederek bir çelenk koydular ve ihtiram duruşunda bulundular.

Saat 10,30 da toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemsettin Günaltay açtı, yoklama yapıldı. Çoğunluk olduğundan Genel Kurul Başkanlık Divanının seçimine geçildi. Başkanlığa Bay Tevfik Bıyıklıoğlu, İkinci Başkanlığa Bay Hasan Âli Yücel, Sekreterliklere Prof. Tayyip Gökbilgin ve Doçent Dr. Bahadır Alkım seçildiler.

Birinci oturum Bay Tevfik Bıyıklıoğlu'nun Başkanlığında açıldı. Gündem gereğince Yönetim, Basımevi Yönetim ve Denetleme Kurullarının 1958 çalışmaları hakkındaki raporları ile bilânçolar okundu. Raporlar üzerinde söz isteyen olmadığından oya konarak oy birliği ile kabul edildi ve Yönetim Kurulu ile Basımevi Yönetim Kurulu 1958 yılı hesaplarından ötürü aklandı.

Yönetim Kurulunca hazırlanmış olan 1958 yılı bütçesini incelemek üzere Bayan Fakihe Öymen, Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen, Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek'ten mürekkep bir Komisyon seçildi.

Gündemin 5-8 inci maddelerinde belirtilen diğer seçimlere geçildi. Yönetim Kuruluna oy sırasıyla Ord. Prof. Şemsettin Günaltay, Prof. Dr. Tahsin Özgüç, Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Prof. Dr. Cemal Tukin, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Âfet İnan ve Bay Faik Reşit Unat; yedek üyeliklere, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Tayyip Gökbilgin, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal; Denetleme Kuruluna oy birliği ile Bayan Fakihe Öymen, Bay Hasan Âli Yücel, ve Dr. Hâmit Zübeyr Koşay; Haysiyet Kuruluna oy birliği ile Ord. Prof. Hikmet Bayur, Bay Tevfik Bıyıklıoğlu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Ord. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver; Basımevi Yönetim Kuruluna oy birliği ile Bay Tevfik Bıyıklıoğlu, Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu, Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek. Kütüphane Komisyonuna iki yıl için oy birliği ile Dr. Hâmit Koşay, Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı, Prof. Dr. Hâmit Sadi Selen seçildiler.

Bütçe Komisyonunun çalışması öğleden sonra sona ereceğinden gündemin Yönetim Kurulu teklifleri maddesine geçildi:

UNESCO Türkiye Milli Komisyonun VI. devre Genel Kurulunda Kurumumuzun temsil edecek bir üyenin seçilmesine dair olan Yönetim Kurulu teklifi okundu: V. devre Genel Kurulunda Kurumumuzu temsil etmiş olan üyelerimizden prof. Dr. Âfet İnan'ın bu devre için de temsilci olması oy birliği ile kabul edildi.

Türk Tarih Kurumu yayınları arasında bir popüler tarih serisinin meydana getirilmesi ve ilk hamlede 1) *Cumhuriyet Tarihi*, 2) *Osmanlı Tarihi*, 3) *Selçuk Tarihi*, 4) *Umumî Türk Tarihi* ve 5) *Türk Medeniyeti Tarihi* adları altında beş cilt eserin yazılarak çok sayıda bastırılıp ucuz fiyatla satılması hakkında Yönetim Kurulu teklifi görüşüldü. Uzun tartışmalardan sonra bu eserlerin şu adlar altına yazılması için Kollarca derhal faaliyete geçilmesi uygun görüldü:

1) *Eski Anadolu Tarih ve Medeniyeti*, 2) *Selçuk Tarihi ve Medeniyeti*, 3) *Selçuk Tarihi dışında kalan Türk devletleri tarihi ve medeniyeti* (İslâmdan öncekiler de dahil), 4) *Osmanlı Tarihi ve Medeniyeti*, 5) *Cumhuriyet Tarihi*.

Rahatsızlığından dolayı Genel Kurul toplantısına katılamamış olan üyelerimizden Prof. Muzaffer Göker'e Genel Kurul adına sağlık dileklerinin bir telgrafla bildirilmesi hakkında Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal ve 11 arkadaşının verdikleri önerge oy birliği ile kabul edildi.

Vakit ilerlemiş olduğundan öğleden sonra saat 16 da toplanılmak üzere birinci oturuma son verildi.

Genel Kurulun ikinci oturumu öğleden sonra saat 16 da İkinci Başkan Bay Hasan Âli Yücel'in başkanlığında açıldı.

Bütçe Komisyonu Kurum'un 1959 bütçe tasarısı üzerindeki çalışmalarını bitirmiş olduğundan bütçenin müzakeresine başlandı ve bölüm bölüm oya konarak 1959 bütçesi Komisyonun tensip ettiği şekilde aynen kabul edildi.

Bu sırada söz alan Genel sekreter Ord. Prof. Ekrem Akurgal, gerçek görevi Genel Müdürlük olan ve maiyetinde müdürler bulunan Başsekreterin unvanının Başka Kurumlarda ve Akademilerde olduğu gibi Genel Müdürlüğe, daha ziyade Kurum'un hukuhi işlerini görmekte olan Başsekreter yardımcılığı unvanının da Hukuk Müşavirliği olarak değiştirilmesini Yönetim Kurulu adına teklif etti. Her iki teklif oy birliği ile kabul olundu.

Ord. Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek Kurum üyelerinin yılda vermekte oldukları 3 lira aidat bu günkü şartlara göre çok az olduğundan bunun hiç olmazsa 10 lira olmasını ve bunun için de Tüzüğü'nün 17 inci maddesinin değiştirilmesini teklif etti. Teklif uygun görülerek Tüzüğü'nün 17 inci maddesinin: "*Kurum'un asli üyeleri yılda 10 lira aidat verirler*" şeklinde değiştirilmesi oya kondu ve oy birliği ile kabul edildi.

Bundan sonra Yönetim Kurulu ile üyeler tarafından yapılan tekliflerin müzakeresine geçilerek sırasıyla şunlara karar verildi:

1) Değerli yayınları ile Türk ve Türkiye tarihine ve Türk kültürüne yaptıkları hizmetlerden dolayı aşağıda adları yazılı ilim adamlarına Tüzüğü'nün 8 inci maddesi gereğince şeref üyeliği pâyesinin verilmesi hakkında Yönetim Kurulundan gelen teklif oy birliği ile kabul edildi:

- Prof. Dr. Paul Wittek
- Prof. Dr. Richard Hartmann
- Prof. Dr. Kurt Bittel
- Prof. Dr. Franz Taeschner
- Prof. Dr. Gyula Neméth
- Prof. Dr. Jan Rypka

Prof. Dr. Ernst Kühnel
 Prof. Dr. Gotthard Jaeschke
 Prof. Dr. Kahen

2) Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Kurum Tüzüğü'nün yedinci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi oy birliği ile kabul edildi:

"Madde 7 - Kurum'un asli üyeleri kırk bir kişidir. Boşalan üyelikler için yeni üye teklifleri Kollar tarafından yapılır. Bu teklifler iki asli üyenin, iç yönetmelikte yazılı ilkeler gözönüne alınarak, adayın bilimsel değerini belirten tahlilî bir raporiyle birlikte Yönetim Kuruluna verilir. Yönetim Kurulu bu teklifleri Genel Kurulun ilk toplantısına, düşünceleriyle birlikte sunar. Genel Kurul üyeyi Kolların bu adayları arasından gizli oyla ve asli üye sayısının üçte iki çoğunluğu ile seçer.

3) Değişen hayat şartlarına uygun olarak Kurumca ödenmekte olan telif ve tercüme ücretlerinin arttırılması hakkında geçen Genel Kurulda verilmiş olan önerge üzerine Yönetim Kurulu Kolların da mütalâasını almak suretiyle yeni bir teklif getirmiş ve bu teklifte telif ve tercüme ücretlerinin yüzde yüz arttırılmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Genel Kurul Yönetim Kurulunun bu teklifini kabul etmiş, ancak bu tarihe kadar Kurum'a verilmiş olup bedelleri kısmen veya avans şeklinde ödenmiş olan telif ve tercüme ücretlerinden ödenmiş olan miktarın eski barem üzerinden hesaplanarak istihkaktan düşülmesine, geri kalan kısmının yeni barem üzerinden ödenmesine karar vermiştir.

4) Belleten için bir yazı kurulu seçilmesi hakkında geçen Genel Kurula verilmiş olan önerge üzerine Kolların mütalâası sorulmuş ve yalnız Yeni Çağ Kolundan mütalâa gelmiş olduğundan öteki Kolların da mütalâası alındıktan sonra konunun gelecek Genel Kurula getirilmesine karar verildi.

5) Dünya Tarihi serisine paralel olarak bir Dünya Sanat Tarihi serisinin ihdası hakkında geçen Genel Kurula verilmiş olan önerge üzerine keyfiyet kolların mütalâasına sunulmuş, yalnız Yeni Çağ Kolu, bunun yerine Türk Sanat Tarihi üzerine monografiler yazılmasını uygun bularak bir plân ve program hazırlamak üzere bu saha ile ilgili ilim ve sanat adamlarından mürekkep bir komisyonun kurulmasını teklif etmiş olduğundan bu teklif oy birliği ile uygun görüldü.

6) Üyelerimizden Prof. Dr. Şinasi Altundağ'ın Kurum yayınları için bir transkripsiyon sisteminin kabul edilmesi hakkında Yönetim Kuruluna verdiği önerge Yönetim Kurulunca Genel Kurula sunulmuş olduğundan Genel Kurul Ord. Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat, Ord. Prof. Mükrimin Halil Yınanç, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Ahmet Ateş ve Dr. Hâmit Koşay'dan mürekkep bir komisyonun Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji bölümü ile de temas ederek bir rapor hazırlamasına, Kolların mütalâası alındıktan sonra gelecek Genel Kurula getirilmesine, karar verildi.

7) 1959 Ekiminde Ankara'da toplanacak olan Milletler arası Birinci Türk Sanatları Kongresinde Kurumumuzu üyelerimizden Bay Tahsin Öz'ün temsil etmesine karar verildi.

8) Kolların her yıl Ekim toplantılarında yeni ilmi araştırmaları ve buluşları münakaşa etmek üzere Collogium'lar tertip etmeleri hakkında Yeni Çağ Kolu tarafından yapılan teklif uygun görüldü.

9) Bir Akademi mahiyetinde olan Kurumumuzun her yıl Genel Kurul toplantısında bir açılış töreninin yapılması ve üyelerden birinin ilmi bir konferans vermesi veya kısa ilmi bir tebliğ yapması hakkında Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal tarafından yapılan teklif uygun görüldü.

10) Kıbrıs tarihinin yazılması için Yeni Çağ Kolunca hazırlanan plân oy birliği ile kabul edildi

11) Türk-İtalyan Kültür Anlaşması gereğince yapılmakta olan ilim adamı mübadelesi için geçen yıl aday gösterilen Prof. Dr. Afif Erzen, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver ve Profesör Dr. Şinasi Altundağ'a ilâve olarak Prof. Dr. Halil İnalçık'ın da aday listesine alınmasına, mübadelenin adayların müracaat tarihleri göz-önüne alınarak yapılmasına karar verildi.

12) Baskılar hakkında filolojik araştırmalar yapmak amacıyla Fransa ve İspanya'ya gidecek olan üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay'a 5000 lira yardım yapılmasına karar verildi.

13) 1-7 Eylül 1959 da İspanya'nın Barselona ve Madrit şehirlerinde toplanacak olan Milletlerarası IX. İlim Tarihi kongresine Kurumumuz adına üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı'nın katılmasına, Kongre dönüşünde Paris'te 12 gün kalarak ilmi araştırmalar yapmasına, yolluğun ve ayrılan döviz karşılığının Kurumca ödenmesine karar verildi.

14) Türk Tarihi kaynaklarının yayınlanmasını bir programa bağlamak üzere üyelerimizden Ord. Prof. Dr. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Ord. Prof. Mükrimin Halil Yınanç, Prof. Cavit Baysun, Prof. Dr. Bekir Sıtkı Baykal, Prof. Dr. Şinasi Altundağ, Prof. Dr. Osman Turan ve Bay Faik Reşit Unat'tan mürekkep bir komisyonun kurulmasına karar verildi.

15) Türklerin medeniyete hizmetleri konusunun ilmin bugünkü verilerine göre yeniden ele alınması hakkında üyelerimizden Prof. Dr. Âfet İnan'ın Yeni Çağ Koluna yaptığı teklif Yeni Çağ Kolunca Genel Kurula getirilmiş olduğundan yapılan görüşmelerden sonra konunun bir kere de Yönetim Kurulunca incelenerek gelecek genel kurula getirilmesine karar verildi.

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ARASINDA İŞ BÖLÜMÜ

Genel Kurulca Türk Tarih Kurumu Yönetim Kuruluna seçilmiş olan üyeler 25 Nisan 1959 Cumartesi günü saat 12,30 da toplanarak aralarında şu yolda iş bölümü yaptılar:

Başkanlığa Ord. Prof. Şemsettin Günaltay, Asbaşkanlığa Prof. Dr. Âfet İnan ve Prof. Dr. Cemal Tuğın, Genel Sekreterliğe Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Saymanlığa Prof. Dr. Tahsin Özgüç seçildiler.

TÜRK TARİH KURUMU YÖNETİM KURULU'NUN
1958 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,

Yönetim Kurulunuzun 1958 yılı çalışmalarına ait raporunu yüksek katınıza sunuyoruz :

MALİ DURUM

Kurumumuzun 1958 yılı gelir ve giderleri aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir :

A) GELİRLER

Bölüm	Gelirin çeşidi	Bütçeye konan		Tahsil olunan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Kurum artırımından	195.750,—		195.750,—	
II	Hükümet yardımı	90.000,—		90.000,—	
III	Atatürk tesisi geliri	466.000,—		466.933,49	
IV	Üye aidatı	100,—		114,—	
V	Yayın gelirleri	42.550,—		59.229,50	
VI	Basımevi geliri	34.000,—		34.868,93	
VII	Türlü gelirler	3.600,—		4.236,85	
	TOPLAM	832.000,—		851.132,77	

B) GİDERLER

Bölüm	Giderin çeşidi	Bütçeye konan		Harcanan	
		Lira	K.	Lira	K.
I	Görevi giderleri	183.500,—		166.193,45	
II	İdari giderler	19.800,—		21.363,71	
III	Bilimsel giderler	263.000,—		239.930,33	
IV	Yatırımlar ve yatırımla ilgili giderler	255.700,—		256.002,77	
V	Yayın zararları	110.000,—		120.688,31	
	TOPLAM	832.000,—		804.178,57	

Bu tablolarda görüldüğü üzere gelirlerimiz bu yıl bütçeye konmuş olandan 19.132 lira 77 kuruş fazla, giderlerimiz ise 27.821 lira 43 kuruş eksik olmuştur. Böylece artırmış olduğumuz 46.954 lira 20 kuruş Kurum artırımına alınmıştır.

YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

1. SAMİ N. ÖZERDİM : *Atatürk için yazılmış yazıların bibliyografyası.*
2. E. EMİN BOSCH : *Pamphylia tarihine dair tetkikler.*
3. OSMAN TURAN : *Türkiye Selçukluları hakkında resmî vesikalar.*
4. DR. A. SÜHEYL ÜNVER : *Geçmiş yüzyıllarda kıyafet resimlerimiz.*
5. TAHSİN ÖZGÜÇ : *Horoztepe eserleri.*
6. *Bellekten*, sayı : 85-90.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır :

1. RAVENDİ : *Rahatu's-Sudur*, II. cilt (Türkçeye çeviren: AHMET ATEŞ).
2. CEVDET PAŞA : *Tezâkir* II. cilt (Hazırlayan: CAVİT BAYSUN).
3. PAUL MORAUX : *Bibliothèque de la Société Turque d'Histoire Catalogue des Manuscrits Grecs.*

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

1. REŞİT RAHMETİ ARAT : *Kutadgu bilig tercümesi.*
2. İSMAIL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Osmanlı tarihi* IV. cilt, 2. bölüm.
3. ALİ CEVAT : *Fezleke* (Yayınlayan: FAİK REŞİT UNAT).
4. EMEL ESİN : *Türkistan Seyahatnamesi.*
5. HATİCE KIZILYAY ve MUAZZEZ ÇİĞ : *Eski Babil zamanına ait Nippur menşeli iki okul kitabı.*
6. EFLÂKİ : *Menakibu'l-arifin* (Türkçeye çeviren: TAHSİN YAZICI).
7. AHMET TEMİR : *Kırşehir Emiri Nureddin Caca'nın Arapça - Moğolca vakfiyesi.*
8. *Beşinci Türk Tarih Kongresi zabıtları.*

Bu yıl içinde şu eserlerin Kurum yayınları arasında basılmasına karar verilmiştir :

1. M. ZEKİ ORAL : *Anadolu'da Türk-İslâm kitabeleri* I.
2. GYULA NEMÉTH : *Attilâ ve Hunlar* (Türkçeye çeviren : HASAN EREN).
3. M. ZEKİ PAKALIN : *Sicill-i Osmanî zeyli.*
4. SETON LLOYD ve D. STORM RICE : *Alanya.*

Bunlardan başka Yeni Çağ Kolunca bir Kıbrıs tarihinin yazılmasına karar verilerek bir komisyon bu tarihi yazmaya memur edildiği gibi, müverrih Abdurrahman Şeref merhumun Kurumumuz kitaplığı yazmaları arasında bulunan ve İkinci Meşrutiyetle 31 Mart vak'asına teallük eden eserinin üyelerimizden Bay Faik Reşit Unat tarafından basıma hazırlanması kararlaştırılmıştır.

Atatürk'ün mufassal bir biyografisini hazırlamak, Atatürk ve devrimleri hakkında yayınlar yapmak üzere yeni Yeni Çağ Kolunca hazırlanıp Genel Kurulca onaylanan proje ve programın gerçekleşmesi yolunda çalışmalara başlanmıştır.

Dünya tarihi serisinin şimdiye kadar yazılmayan bölümlerinin bir an önce tamamlanması için bu seride görev almış olan arkadaşlarımıza tekrar mektuplar yazılmış ve bazılarında müspet cevaplar alınmıştır.

Eski Nafia Vekili ve Paris Büyükelçisi Sayın Behiç Erkin yıllardanberi hazırlamakta olduğu hâtıratını Kurumumuza vermediği ve ölümünden sonra basılmak üzere 10 bin liralık bir de tesis yapmayı teklif etmiş ve bu teklif şükranla kabul edilmiştir. Yakın tarihimizde birçok önemli görevler almış olan Sayın Behiç Erkin'in bu hâtıraları her bakımdan ilgi çekici olacaktır.

Türkiye'de İkinci Meşrutiyetin ilânının 50 nci yıl dönümü münasebetiyle yayınlar yapılması ve Belleten'in bir sayısının bu konuya ayrılması hakkında Yeni Çağ Kolunca yapılp Genel Kurulca onaylanan teklif yeter sayıda yazı sağlanamadığı için, yerine getirilememiş, ancak gelen bir kaç yazı 90 sayılı Belleten'e konmuştur.

Prof. Fuat Köprülü'nün muhtelif dergilerde yayınlanmış olan tarihi yazılarının toplanarak Kurumca kitap halinde çıkarılması hakkında üyelerimizden Prof. Halil İnalçık'ın yaptığı ve Genel Kurul'un kollara gönderilmesini uygun bulduğu teklif Orta ve Yeni Çağ Kollarına havale edilmiş, Yeni Çağ Kolunun Kasım 1958 toplantısında şimdi Amerika'da bulunan Prof. Fuat Köprülü'nün yurda dönüşünden sonra konunun ele alınması uygun bulunmuştur.

MİLLETLERARASI KONGRELER

1958 yılı içinde Avrupa'nın muhtelif memleketlerinde toplanan milletlerarası 6 kongreye ya doğrudan doğruya Kurumumuz veya üyelerimiz davet edilmiş ve bu kongrelere katılacaklar yönetmelik gereğince kollarca seçilerek Genel Kurulun onayına sunulmuştu. Bu kongrelerden Haziran ayında İtalya'da toplanan Milletlerarası ilim tarihi Simpozyumuna üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Aydın Sayılı katılmıştır. 24 Ağustosta Hamburg'ta toplanan Milletlerarası Prehistorik ve Proto-historik ilimler kongresine üyelerimizden Dr. Hâmit Koşay katılmış ve bize verdiği muhtasar raporda kongrede Karaz kazısı hakkında projeksiyonlu bir tebliğ okuduğunu bildirmiştir.

24 Ağustosta Münich'te toplanan IV. Onomastik ilimler kongresine üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan'ın katılması kararlaştırılmış ve arkadaşımız bu kongre için bir de tebliğ hazırlamış olduğu halde zamanında döviz verilmemiş olmasından dolayı maalesef kongreye katılamamıştır.

6 Eylülde Roma'da toplanan Milletlerarası Arkeoloji kongresine üyelerimizden Prof. Dr. Halil Demircioğlu, 15 Eylülde Münich'de toplanan Milletlerarası XI. Bizans tetkikleri kongresine üyelerimizden Ord. Prof. Dr. Arif Müfid Mansel, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Halil Demircioğlu ve Prof. Dr. Halil İnalçık katılmışlardır.

Prof. Afif Erzen bize verdiği kısa raporda Kongreye "İstanbul şehrinin kuruluşu ve adları" hakkında bir tebliğ sunduğunu ve tebliğinin ilgi ile karşılanarak tartışıldığını bildirmiştir.

Bundan başka 18 Mayıs'ta Brüksel'de toplanan üçüncü Milletlerarası Tarih öğretimi konferansına kendi adına katılan üyelerimizden Faik Reşit Unat'a para yardımı yapılmıştır.

MİLLETLERARASI TARİHİ İLİMLER KOMİTESİ'NİN TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONU

Geçen yılki raporumuzda Milletlerarası Tarihî İlimler Komitesi Türkiye Millî Komisyonunun kurulması için ilgili ilim müesseselerine yazılar yazıldığını arzetmişti. Bu müesseselerin temsilcileri 25 Nisan 1958 de toplanarak Türkiye Millî komitesini kurmuşlar ve asıl delegeliğe Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan ile Prof. Dr. Şinasi Altundağ'ı, yedeklere de Prof. Dr. Halil İnalçık Prof. Dr. Afif Erzen'i seçmişlerdir. Bu seçimlerin sonucu Genel Kurulun 26 Nisan 1958 tarihli toplantısına arz edilmiş-

tir. Millî Komitenin usulen bir yönetmelik hazırlaması ve bunun hükümetçe tasdiki gerekmektedir.

MİLLETLERARASI TARİHİ İLİMLER KOMİTESİ'NİN 1960 STOCKHOLM KONGRESİNE HAZIRLIK

1960 da Stockholm'de toplanacak olan Milletlerarası XI. Tarihî İlimler kongresi münasebetiyle Türk tarihçiliğinin 25-30 yıllık gelişmesini, belli başlı başarılarının mahiyetini belirtecek geniş tablilleri ihtiva eden sistematik bir bibliyografya kitabının yabancı bir dilde yayınlanarak kongre üyelerine dağıtılması hakkında Yeni Çağ Kolunca verilmiş olan karar geçen Genel Kurulda görüşülerek uygun görülmüş ve keyfiyet Kollar Yönetmeliği gereğince mütalâaları alınmak üzere kollara gönderilmişti. Yeni Çağ Kolunun 21-22 Kasım 1958 tarihli toplantısında konu ele alınarak eseri hazırlamaya üyelerimizden Ord. Prof. Ömer Lütfi Barkan memur edilmiş ve bu hususta kendisine yardım etmeleri için üyelerimize bir genelge gönderilmiştir.

TÜRK - İTALYAN KÜLTÜR ANLAŞMASI GEREĞİNCE YAPILAN İLİM ADAMI MÜBADELESİ

Türk-İtalyan kültür anlaşması gereğince Kurumumuzla Venedik'de Giorgio Cini Enstitüsü arasında bir anlaşmaya varıldığını ve üyelerimizden Prof. Tayyip Gökbilgin'in Kurum adayı olarak İtalya'ya gideceğini geçen yılki raporumuzda arzetmiştik. Arkadaşımız 16 Ağustos 1958 de İtalya'ya hareket etmiş ve beş ay kalarak yurda dönmüştür. Bize verdiği rapora göre İtalya'da Venedik, Padova, Bologna, Floransa ve Roma'daki arşiv ve kütüphanelerde Türk tarihiyle ilgili vesika ve eserleri incelemiş, notlar ve mikrofilmler almış ve bu arada Almanya'dan bir konferans vermek üzere davet edildiğinden Mainz Üniversitesinde Kâtip Çelebi hakkında bir konferans vermiş ve Mainz İlimler Akademisi toplantılarına katılmıştır. Cini Enstitüsü arkadaşımıza her türlü kolaylığı göstermiştir.

Prof. Tayyip Gökbilgin'e karşılık Cini Enstitüsü Prof. Mario Grignaschi'nin Türk arşivlerinde çalışmak üzere Türkiye'ye geleceğini ve kendisi için lüzumlu müsaadelerin alınmasını bildirmiştir. Bu hususta Başvekâlete mektup yazılmış ve gerekli müsaadeler alınmış olduğundan Prof. Grignaschi Mart ayı içinde yurdumuza gelmiş bulunacaktır. Malûm olduğu üzere kendisine Kurumumuzca 6000 lira burs verilecektir.

İLMİ KONFERANSLAR

Bu yıl da memleketimizi ziyaret etmiş olan üç yabancı ilim adamının bu ziyaretlerinden faydalanılarak Kurum adına konferanslar verilmiştir. Bunlardan Padova Üniversitesi Profesörlerinden, Giorgio Cini Vakfı Genelsekreteri Vittore Branca 11 Nisan 1958 de "Decameron: Ortaçağ beşerî komedyası" konusunda, Strasbourg Üniversitesi Hititoloji, Profesörü Dr. Emmanuel Laroche 24 Ekimde "Lycien et Louvite" konusunda, İstanbul'da Hollanda Arkeoloji Enstitüsü Müdürü Dr. A. A. Kampman 17 Kasımda "XVIII. yüzyılda Hollanda-Türkiye münasebetleri", 18 Kasımda da Yakın-Doğu'daki Haçlılar devrine ait kaleler konularında konferanslar vermişlerdir.

Bunlardan başka Genelsekreterimiz Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal Viyana Üniversitesi ile Viyana Arkeoloji Enstitüsünün davetlisi olarak ve iki konferans ver-

mek üzere Viyana'ya çağırılmış, kendisinin yalnız yol parası kurumumuzca verilmiştir.

KOL ÇALIŞMALARI

Kollar yıl içinde yönetmelik gereğince toplantılarını yapmışlar ve gerek Yönetim Kurulunca havale edilen ve gerekse üyeler tarafından teklif olunan ilmi konuları görüşerek kararlara bağlamışlardır.

KÜTÜPHANE

Bu yıl içinde kütüphanemize 167 si satın alınmak, 692 si mübadele ve hediye yoluyla 859 kitapla 196 sı satın alınmak ve 861 i mübadele ve hediye yoluyla 1059 periyodik eser girmiş ve ayrıca 1 yazma ile Anadolu'ya ait 56 parça islâmî kitabe estampajı ve 2 eserin mikrofilmli satın alınmış, iki eserin mikrofilmli ile 13 harita hediye yoluyla gelmiştir. Yine bu yıl 4784 günlük gazete ile 3 cilt eski gazete koleksiyonu satın alınarak ciltlenmiş ve okuyucuların istifadesine konmuştur.

Rahmetli üyemiz Osman Ferit Sağlam'ın Kurumumuza bağışladığı kütüphanesinin tanzim işi bitmiş ve kayda hazır bir duruma gelmiştir. Bu kitaplar arasında yeniden 41 yazma eser meydana çıkmıştır. Bu suretle Osman Ferit Sağlam kitaplığının yazmaları 119 u bulmuştur.

Yıl içinde 207 kitap, 107 dergi ve 84 gazete koleksiyonu ciltlenmiştir. 1958 yılı sonunda kitaplığımızdaki kitapların sayısı, yazmalar, dergiler, gazeteler ve Osman Ferit Sağlam kitapları hariç 34.439 a yükselmiştir.

Kitaplık komisyonu ihtiyaç görüldükçe toplanarak alınacak kitapları seçmiş, çeşitli işleri görüşerek karara bağlamıştır.

Kitaplığımıza gelen kitap ve dergilerden Türk tarihiyle memleket tarihini ilgilendirenlerinin Belleten'de ayrıca belirtilmesi hakkında Genel Kurul'un isteği Belleten'in nisan 1959 sayısından itibaren yerine getirilmiş bulunmaktadır.

UNESCO TÜRKİYE MİLLÎ KOMİSYONUNDA ÇALIŞMALAR

UNESCO Türkiye Millî Komisyonunda Kurumumuzu temsil eden Prof. Dr. Âfet İnan, oradaki faaliyeti hakkında Kurumumuza verdiği raporda bilhassa şu noktaları belirtmektedir: Toplantılarına muntazaman katıldığı UNESCO Millî Komisyonu Yönetim Kurulunda bir "Kıbrıs Tarihi'nin" yazdırılması meselesi ile yine bilhassa yabancı dilde de yayınlanacak bir "Türkiye Cumhuriyeti Tarihi ve İnkilâplarımız" konuları üzerindeki dileklerin, Türk Tarih Kurumu tarafından esasen ele alınmış olduğunu izah etmiştir. Böylece her iki meseleyi Kurumumuz daha çok önemle çalışmaları arasına almış bulunuyor.

X. UNESCO Genel Konferansında "Doğu-Batı" projesi konusu ile ilgili meseleleri incelemek ve memleketimizin bu programda yer almasını temin etmek maksadıyla kurulan komitede çalışmakta olan üyemiz, aynı zamanda "UNESCO Haberleri bülteninde de makaleler yazmıştır. UNESCO Genel merkezindeki mecmua için "Yedi buçuk asırlık Türk Tıbbiyesi" hakkında bir makale Fransızca olarak yayınlanmak üzere hazırlanmıştır.

Mart 1958 de İzmir ve Manisa'da toplanan Milli Komisyon yönetim Kurulunda Halka UNESCO Konuları üzerinde izahat veren üyeler arasında Afet İnan "UNESCO yayınları" meselesini arzetmiştir.

KAZILAR

Bu yıl da Eski Çağ Kolunun kararıyla eski kazılarımızdan Kültepe, Karahöyük, Side, Ergili kazılarında, Karatepe'deki restorasyon işlerine, Hatay'da Saman dağında İzmir'de Höyücek'te Tarihöncesi araştırmalarına devam edilmiş, Yesemek'de üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım'ın Başkanlığında yeni bir kazıya başlanmıştır. Maarif Vekâleti bu yıl da kazılarımızı para yardımı yapmak ve uzman vermek suretiyle desteklemiştir. Bu yakın ilgiden dolayı huzurunuzda teşekkür etmeyi ödev biliriz.

Yapılan kazı ve araştırmalar hakkında Kazı Direktörlerinden aldığımız kısa raporları olduğu gibi sunuyoruz :

1 — Tarih Öncesi Araştırmaları :

1. Üyelerimizden Ankara Üniversitesi Paleoantropoloji Kürsüsü Ord. Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek 1958 yılında Hatay vilâyetindeki araştırmalarına devam etmiştir. Dr. Muzaffer Şenyürek bize bu hususta aşağıdaki raporu vermiştir :
"1958 yılı mayıs ve haziran aylarında Hatay vilâyeti dahilinde Türk Tarih Kurumu adına araştırma ve sondaj yaptım. Bu araştırmalar esnasında Samandağ kazasının Mağaracık köyü yakınında Tıkalı Mağara adını verdiğim yeni bir mağarada sondaj yaptım. Bugünkü deniz seviyesinden takriben 83 metre yüksekte duran Tıkalı Mağara, daha evvel Doç. Dr. E. Bostancı ile birlikte kazmış olduğum birinci ve ikinci mağaralar arasında, fakat daha yüksekte bulunmaktadır. Haziran ayında yapılan sondaj bu mağarada Lövaluvazo-Musteriyen endüstrinin bulunduğunu göstermiştir. Mayıs ve haziran aylarında yaptığım seyahata Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Fiziki Coğrafya ve Jeoloji Kürsüsü Doçenti Dr. Oğuz Erol da iştirak etmiş ve Samandağ civarındaki eski sahil hatları üzerinde çalışmıştır.

1958 yılının eylül ayında Tıkalı Mağaradaki kazıya yine Türk Tarih Kurumu adına devam ettim. Bu mağarada haziran ve eylül aylarında yaptığım kazılarda taş aletler, kullanılmış bazı kemikler ve fosil memeli hayvanlara ait kalıntılar buldum. Tıkalı Mağara kazılarında elde edilen neticeler yayımlanmış bulunmaktadır. Ayrıca mayıs ve eylül aylarında Antakya'nın batısında bulunan ve 1943 yılındanberi bilinmekte olan Altındere mevkiinde yeniden Üst Aşöleen tipte taş aletler topladım.

1959 yılı şubat ayında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi adına yaptığım bir seyahatte Altındere'yi yeniden ziyaret ettim, fakat arazi ekilmiş olduğu için alet toplayamadım.¹ Altındere'de mayıs ayında topladığım aletler incelenmiş ve yayımlanmış bulunmaktadır."

2. Üyelerimizden Ankara Üniversitesi Paleoantropoloji Kürsüsü Ord. Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek, İzmir Arkeoloji Müzesi Müdürü Bay Hakkı Gültekin ve

¹ Şubat ayında yaptığım seyahat esnasında Saylıca köyü civarında daha evvel görmüş olduğum mağaraları da ziyaret ettim. Saylıca köyü yakınında iki mağarada yaptığım tetkikat bunların sun'î olduklarını göstermiştir.

Bayan E. Şenyürek'ten müteşekkil olan Türk Tarih Kurumu kazı heyeti 1958 yılı ağustos ayında İzmir vilâyetinin Aliğa çiftliği civarındaki araştırmalarına devam etmiştir. Hafirler bize bu hususta aşağıdaki raporu vermişlerdir :

“1958 yılı Ağustos ayında Bozköy yakınında bulunan ve ilk defa tarafımızdan 1955 yılında kazılmış olan höyükteki (Höyücek) hafriyata devam ettik. Bu defa 1955 yılında açtığımız çukurun bitişiğinde ve Kuzeyinde yeni bir çukur açtık ve daha sonra bu çukurun Kuzey duvarını genişlettik. Bu kazı mevsiminde 360 santimetre derinliğe kadar indik. Höyüğün kazılan kısmında iki yapı katına tesadüf ettik. 1955 yılında açtığımız çukurda olduğu gibi, bu yeni çukurda da iki yapı katı arasında yangın izleri görülmektedir. Bu kazıda birçok çanak-çömlek parçası, bazı sağlam maşrapalar, dibek kalıntıları ve höyüğün bu eski sakinlerinin yemiş oldukları hayvanlara ait kalıntılar bulduk. Bu malzeme arasında ağırşaklar, bazı kemik aletler ve bir de mühür bulunmaktadı. Bu höyüğün birinci ve, bunun altındaki, ikinci yapı katları I'inci Truva kültürüne tekabül etmektedir. Höyüğün ikinci yapı katının altında kalan kısımlarına ileride yapacağımız kazılarda inmeğe çalışacağız.”

2 — Kültepe kazıları :

Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına üyelerimizden Profesör Dr. Tahsin Özgüç'ün başkanlığındaki heyet tarafından idare edilmekte olan Kültepe kazılarına bu yıl da, hem tepede, hem de Assur tüccarlarının oturduğu Karum sahasında devam edilmiştir. Tepede Y-bb/43-44 plân karelerinde koloni devrinin parlak safhasını temsil eden II katla çağdaş büyük bir binanın depo kısımları tamamen, ikamete tahsis edilen bölümleri de kısmen meydana çıkarılmıştır. Monümental bir görünüşe sahip olan bu bina, plânına göre bir mâbedi temsil etmiş olmalıdır. Esasen, II. katın yazılı vesikalarında tepede beş mâbedin bulunduğu bahsedilmektedir. Binanın arşivine, henüz, rastlanmamıştır. Küçük eserleri çeşitlidir.

Derin tabakalardaki araştırmalarımız eski tunç devri medeniyetinin muhtelif safhalarını ve İç Anadolu'dakilere bakınca, gösterdiği mahalli hususiyetleri öğrenmemizi sağlamıştır. Önümüzdeki kazı mevsiminde Kalkolitik medeniyete erişebileceğimizi umuyoruz.

Karum'da her dört tabakada çalışılmış ve eşlerine şimdiki kadar rastlanmayan çok kıymetli eserler meydana çıkarılmıştır. Anadolu'nun tarihten önceki devirlerini tarih devrine bağlayan III ve IV. tabakalarda müzecilik ve mukayeseli kronoloji bakımından çok mühim ip uçları elde edilmiştir.

II. katta S-Y/16-19 plân karelerine düşen yeni bir sahada iki tüccara ait iki büyük arşiv keşfedilmiştir. Bu binaların ikamete tahsis edilen kısımlarıyla büroları birbirinden ayrılmış ve bugüne kadar benzerlerine rastlamadığımız yeni bina tiplerini karşımıza koymuştur. Sayıları 800 ü bulan tabletler, zarflar binaların arşiv bölümünde, eserler de içlerinde oturulan odalarda bulunmuştur. Bu seneki Karum kazılarının diğer mühim bir tarafı I b katında da, yeniden tabletin bulunmuş olmasındadır.

Karum kazıları her mevsim bu nevi bir ticaret merkezinde bulunması icabeden vesikaların miktarını arttırmakta ve bilgimize her bakımdan yenilikler getiren çok değişik karakterde eserler vermektedir.

3 — *Karatepe'deki çalışmalar (1958) :*

Karatepe kazı ve restorasyon çalışmalarına 1958 yılında Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin de katılmasıyla Karatepe Restorasyon Heyeti Başkanı ve kazı üyesi Doç. Dr. Halet Çambel'in idaresinde, fahrî üye Nail Çakırhan, restoratör ve taşçı teknisyeni Fehim Zeybek ve zaman zaman Y. Mim. Turgut Cansever ve Y. Mim.-Müh. Ertur Yener'in iştirakile geliştirilmiştir. Doç. Dr. Halet Çambel'den aldığımız rapor özeti aşağıdadır :

Çalışmalara şubat 1958-şubat 1959 arasında aralıksız olarak devam edilmiştir. Karatepe-Aslantaş eserlerinin tarihi muhitleri içinde yerli yerlerinde muhafaza edilebilmelerini sağlamak amacıyla 1958 şubatından beri emanet suretile ve restorasyon heyetinin fiilî sevk ve idaresi altında yaptırılmakta olan açık hava müzesi tesislerinin inşaatı dolayısıyla çalışmalar daha çok kazı, arama sondaj ve birleştirme işlerine hasredilmiştir. Bu arada yer yer yapılan muhtelif kazı ve sondaj çalışmaları sonunda kuzey kapısına ait, şimdiye kadar bilinmeyen yeni bir kabartmanın yarıya yakın bir parçası, gerek kuzey gerekse güney kapılarına ait noksan birçok kabartma ve yazıt parçaları bulunabilmiştir. Restorasyon çalışmaları neticesinde güney kapıya ait iki yeni relief geniş ölçüde birleştirilebilmiş, büyük yazıtlı tanrı heykelinin başının (burun, ağız ve çene dışındaki) arka ve üst kısımları bulunarak nihayet gövde ile de birleştirilebilmiştir. Bu suretle bu başın, bazı ip uçlarına göre düşünülebileceği üzere, memleket dışına götürülmüş olmadığı nihayet kat'î olarak tahakkuk etmiş bulunmaktadır. Bunlar dışında, inşaat dolayısıyla yapılan temel kazıları sırasında buradaki heykeltraşlık tekniğini aydınlatmağa elverişli pek çok parçalar bulunmuş, temel konstrüksiyonunun özellikleri incelenebilmiştir.

Dolaylarda yapılan araştırmalar neticesinde Ceyhan'ın sol sahilinde Pınarözü mahallesinin kışlak yerinde dikkate değer, yazıtlı ve polikrom bir mozaik bulunmuştur. Eser 15 x 26. M. lik bir saha kaplayan kesme bazalt taşlardan yapılmış olan apsisli büyük bir binanın döşemesini teşkil etmektedir. Mozaığın hali hazır genişliği 8 x 10 M. yi bulmakta ise de, elde edilen ip uçlarına göre onun bütün sahayı kapladığı ve hattâ yer yer 2 kademe teşkil ettiği anlaşılmaktadır. Açılmış bulunan kısımda geometrik motifli bir çerçeve içinde gene geometrik motifli bir saha dağlık ve ağaçlık bir tabiatta koşan ve birbirlerini kovalayan geyikler, kuşlar, köpekler ve bir ayı (?) çok canlı bir şekilde resmedilmiştir. Mozaığın sol üst kenarındaki 85 x 120 cm. boyundaki 6 satırlık yazıtta "*megalos Stephanos*" adında bir şahıs yer almaktadır. Tabii kayalık bir tepenin en yüksek noktasında kurulmuş olan bu binanın Roma çağının geç imparatorluk devrine, büyük bir ihtimalle M. S. 4. ncü yüzyıla ait olduğu ve Domuztepe'deki geç Eti yapılarını da tahrip ederek bu sahaya yayılan Roma iskânı ile ilgili, ona bağlı önemli bir yapı olduğu anlaşılmaktadır. Önümüzdeki kampanyada yapılacak bir kazı sonunda mozaığın tamamen açılması ve binanın aydınlatılmasıyla bu iskân safhasına ait birçok problemlerin çözülebileceği umulmaktadır.

4 — *1958 Side kazısı :*

Side'de Ord. Prof. Arif Müfid Mansel'in başkanlığı altındaki heyet 25 eylülünden 31 ekime kadar çalışmıştır.

1. Tiyatronun skene binasının temizlenmesine devam edilmiş ve bina cephesinin orta kısmı tamamen meydana çıkarılmıştır. Bu arada kabartma halinde figürler (meselâ Musa'lar) yahut başlarla (meselâ Demeter) süslü tavan levhaları, alınlık parçaları, sütunlar ve aynı parçadan işlenmiş arşitrav friz blokları ve bazı kitabeler elde edilmiştir. Aynı zamanda batı oturma kademelerinin içine oturtulmuş Bizans devrine ait bir şapel ve onun içinde fresk kalıntıları bulunmuştur.

2. Bay Ragıp Devres'in sağladığı tahsisatla bir müze olarak restore edilmekte olan geç Roma devri hamam binası ile şehri ikiye bölen sur arasında, zemini yassı kalker taşları ile döşeli bir direkli cadde bulunmuş ve denize doğru uzandığı anlaşılan bu caddenin hamam derinliğince devam eden kısmı kazılarak meydana çıkarılmıştır.

3. Hamam binasının etrafı temizlenmiş, bazı salonlarındaki enkaz kaldırılmıştır. Bu arada mermer kaplı havuzlara ve inşa malzemesi olarak kullanılmış kitabelere rastlamak mümkün olmuştur.

5 — Karahöyük kazısı :

Türk Tarih Kurumu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Orta Anadolu Araştırma İstasyonu ve Maarif Vekâleti Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü adına yapılmakta olan Konya Karahöyük hafriyatına 1958 yılında mayıs, haziran ve temmuz aylarında Ord. Prof. Dr. Sedat Alp'in başkanlığında devam edilmiştir.

Kazı heyetine Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinden Hititoloji asistanı Hayri Ertem, Hititoloji öğrencisi Yaşar Coşkun, müstahzır Osman Kaya ve Müzeler Umum Müdürlüğünden fotoğrafçı Selâhattin Öztartan katılmışlardır.

1958 yılında Karahöyük'deki çalışmalar sur sahasına inhisar etmiştir. Bu sahada kültür tabakasına erişmek için bundan önceki yıllarda olduğu gibi büyük toprak kitlelerini kaldırmak mecburiyeti için yavaş ilerlemesine sebep olmuştur. Kazı sahasının güney kısmından 1956 yılındaki çalışmalar neticesi tesbit edilen kulenin araştırılmasına başlanmış ve bu kulenin surdaki kazı sahasının kuzeyinde 1956 - 1957 yıllarında meydana çıkarılmış olan kuleden çok daha büyük ölçüde surun dışına çıktığı görülmüştür. Araştırmalar ilerledikçe bu kulenin tahmin edildiği veçhile şehir kapılarından birine ait kulelerden biri olduğu anlaşılmış ve kapının giriş kısmı ile diğer kule meydana çıkarılmıştır. Kapıyı müdafaa için inşa edilmiş olan iki kuleden kuzeydeki kule sura ve birbirine paralel olan iki duvar tarafından bölünmüş bulunmaktadır. Bölmelerin arası kum ile doldurulmuştur. Kapının güneyindeki kulenin plânı kuzeyindekinden farklıdır. Bu kule ötekine nazaran şehir duvarının önünde çok daha mahdut bir çıkmaya sahip bulunmaktadır. Burada herhangi bir bölme mevcut değildir. Kulenin temeli içinde boşluk bulunmayan yapı taşlarından ibarettir. Kapının güneyindeki kulenin kuzeyindeki nazaran surdan itibaren çok daha az bir çıkmaya sahip oluşu surun bir dönüş kısmına isabet etmesinden ileri gelmektedir. Kapının her iki kulesinin önünde Zincirli şehrinin esas kapısı olarak kabul edilen güney kapısında olduğu gibi bir ön kapı mevcut olup ön kapıda da girişin her iki tarafında olmak üzere birer kule bulunmaktadır. Karahöyük kapısı bu nevi kapı tipinin çok erken bir örneğini teşkil etmektedir. Ön kapıdan sonra Karahöyük kapı tesisinde arka arkaya iki adet methal mevcuttur. Bu iki methal M. ö. ikinci ve birinci bine ait diğer Anadolu, Suriye ve Filistin şehir kapılarında olduğu gibi kapı

dilleri arasından geçmektedir, Kapı tesisi ön kapı ile birlikte kuzey kısmında şehir surunun dış duvarından 11 metrelik bir mesafeye kadar ilerlemiş bulunmaktadır. Karahöyük'ün güney batısında meydana çıkarılan şehir kapısı Anadolu'nun M. ö. ikinci bine ait şehir kapıları arasında önemli bir mevkie sahip olacaktır. İkinci binin ilk yarısından şimdiye kadar pek az örneğin ele geçmiş olması bu tesisin önemini daha da arttırmaktadır. Şehir suru şimdiye kadar kazılan sahanın güney kısmında bugünkü höyükten gittikçe uzaklaşmakta ve höyüğün güneyindeki tarlaların mühim kısımlarını içine almaktadır. Bu suretle Karahöyük'deki eski Hitit şehrinin bu gün görüldüğünden çok daha büyük olduğunu ve daha birçok şehir kapılarına sahip olduğunu kabul etmek gerekecektir.

6 — *Ergili Kazısı :*

Ergili kazılarına 1958 yılı temmuz ve ağustos aylarında Ord. Prof. Ekrem Akurgal'ın idaresinde Nezih Fıratlı, Cevdet Bayburtluoğlu, Cevat Erdem, Yıldız Özalp ve İnci Önen'in iştiraki ile devam edilmiştir. Megaron plânlı yapının doğusunda bir sunak bulunup bulunmadığı hususunda yapılan araştırmalarda netice alınmış ve bu noktada sunak yapısının bulunmadığı kesin olarak tesbit edilmiştir. 34×15 metre ölçüsünde olan megaron binasının bu yıl inşa tarihini de meydana çıkarmak mümkün olmuştur. Büyük temel bloklarından bir kaçı yerinden kaldırılarak altlarında elde edilen seramik tetkik edilmiştir. Mezkûr seramiğin aşağı yukarı milâttan önce 150 yılından aşağı olmadığı tesbit edilmekle megaronun da takriben ikinci asrın ilk yarısında meydana gelmiş olduğu anlaşılmıştır. Mezkûr megaronun orta yerinde ve hemen döşeme altı seviyesinde elde edilen Ahamenid bullalarından anlaşılacağı veçhile İran satrabı Pharnabazos'a ait saray da bu mahalde bulunuyordu. İskender'in Daskyleion'u tahribi sırasında mezkûr sarayın temellerine kadar yıkıldığı ve daha sonraki devirlerde aynı mahalde yeni bir binanın, Megaron tipindeki bu büyük evin inşa edilmiş olduğu zahir olmaktadır.

Megaronun doğu kısmı araştırıldığı sırada daha önceki senelerde elde edilmiş olan terras duvarı bu sene cenuba doğru takip edilmiş ve yeni bir terras duvarı elde edilmiştir. Yeni terras duvarının uzunluğu 38 metre olup doğuya doğru bir dönme yapmaktadır. Yeni terras duvarı yarı yarıya Pharnabazos'un sarayına ait mermerden yapılmış mimarî levhalar ve bloklarla inşa edilmiştir. Yumurta ve inci dizileriyle yapı taşları beşinci asır sonu karakteri arzettiklerinden dolayı onların İran sarayına ait olmaları ihtimali çok büyüktür. Burada elde edilen mimarî parçalarla mezkûr Ahamenid sarayı hakkında mühim ölçüde malûmat edinmek mümkündür. Aynı terras duvarı enkazı içinde renkli bir İran kabartması da bulunmuştur. Vücudunun tamamı, yüzünün de bir kısmı elde edilmiş olan bu kabartmada bir İranlı tasvir edilmektedir. Renklerinin çok iyi muhafaza edilmiş olması bakımından bu eser Ahamenid sanatının ender örneklerinden biridir. Elde edilen eserler İstanbul müzesine nakledilmiştir.

7 — *Yesemek kazısı ve İslâhiye bölgesi araştırmaları :*

Gaziantep ilinin İslâhiye ilçesinin 20 km. kadar güney-doğusundaki Yesemek köyü yakınında kâin bazalt taşocağı ve heykeltraşlık atölyesinde Kurumumuz adına geçen sene yapılan araştırmaların vermiş olduğu önemli sonuçlar gözönünde tutu-

arak Yesemek'de bir kazının yapılması Eski-Çağ Kolumuzca uygun görülmüş ve üyelerimizden Doç. Dr. U. Bahadır Alkım'ın başkanlığında Mühendis Topograf Ferit Koper, Arkeolog Handan Alkım ve Arkeolog Refik Duru'dan mürekkep bir kurul tarafından kazıya başlanmıştır, ilk mevsim çalışmaları 15 Temmuz 15 Eylül 1958 tarihleri arasında geliştirilmiş ve bu arada aynı heyet tarafından İslâhiye, Zincirli, Sakçagözü ve Altıntop ovalarındaki höyüklerin istikşâfı da yapılmıştır.

Kazı Direktörü Doç. Dr. U. Bahadır Alkım'dan aldığımız rapor aşağıdadır :

"a) Yesemek'deki kazı ve sondajlar : Bünyesinde ince mesamatlı, iyi kaliteli ve kesif bir bazalt tabakası taşıyan Yesemek atelyesinde nihaî işçiliği tamamlanmamış 135 sfenks, 25 kabartma, 20 kapı arslanı, 2 yuvarlak heykel ve bir kaç mimarî parça meydana çıkarıldı. Çoğu monumental mimarî-skulptür karakterinde olan ve muhtelif işçilik safhaları gösteren bu eserlerin bu bir kısmı M. ö. II., bir kısmı da I. bin yılına ait bulunmaktadır. Müteaddit ustaların maiyetinde yüzlerce işçinin çalışmış olduğu bu heykeltraşlık atelyesindeki tasvirler arasında dağ tanrısı oldukları anlaşılan kabartmalar bilhassa dikkat çekicidir; 22 ortostat üzerinde cepheden ikiye ikiye mükerrer kabartmalar halinde ve M. ö. II. binyılı Hitit üslûbunda tasvir edilmiş olan bu eserler, dağ tanrısı kültürünün revaçta olduğu bu gölge içindeki iskân yerleri tarafından verilen siparişlerin karşılandığını göstermekte, büyük bir ihtimalle Amanus dağlarının "çift dağ tanrısını" temsil etmekte ve dağ tanrılarının Hitit panteonuna nasıl geçmiş olduğuna dair intikal misalleri teşkil etmektedir.

Sondajlar, büyük bazalt kayalarından blokların nasıl çıkarıldığına, ne gibi usullerle çeşitli taslak blokları meydana getirildiğine ve kapı-arslanı, sfenks ve kabartmaların hangi işçilik safhalarından geçerek skulptür haline geldiğine dair aydınlatıcı bilgi de vermiş ve böylece M. ö. II. ve I. binyılı Ön-Asya heykeltraşlık sanatında şimdiye kadar meçhul kalmış teknik hususlar için bir katkı sağlanmıştır.

b) İslâhiye bölgesindeki araştırmalar : Şimdiye kadar esaslı bir surette incelenmemiş olan Sakçagözü, Zincirli, İslâhiye ve Altıntop ovaları sistematik bir araştırmaya tabi tutulmuş ve 39 iskân höyüğü tesbit edilmiş ve bu höyüklerin topografik kalıntıları gözden geçirilmiştir. Toplanmış olan çanak-çömlek parçaları, bu höyüklerin M. ö. III., II. ve I. binyıllarında yerleşmeye sahne olduklarını göstermekte ve binaenaleyh bu bölgenin iskân tarihi için yeni neticeler vermektedir. Höyüklerin büyük kısmının kuzeybatı Mezopotamya ve Suriye'yi, Güney-doğu Anadolu'ya bağlayan ve bugün dahi kullanılan yollar üzerinde sıralanması tarihi coğrafya tetkikleri için de ayrıca önemlidir. Araştırılmış olan höyükler arasında, Zincirli'nin (=Sam'al) takriben 10 km. güney-doğusunda kâin Tilmen höyüğü bilhassa dikkat çekicidir; burada, yer yer 2 m. kadar yükseklik gösteren ve harcsız cesim taşlarla örülmüş olan iç ve dış kale duvarı, dış surdaki monumental iki giriş binası bugün dahi ayakta durmakta ve bu dış sur kapılarının birinin önünde bazaltten yapılmış büyük bir kapı-arslanı parçası yere devrik vaziyette görülmektedir. Bu bölgenin uzun müddet bataklık altında kalışı, Tilmen höyüğünü gizlemiş ve son zamanlarda bataklığın kurutulması, bu mühim yerin tarafımızca ilk defa görülerek değerlendirilmesine âmil olmuştur. Bu günkü haliyle dahi müstahkem kralî bir şehir olduğu anlaşılan Tilmen höyüğünün Eski Ön-Asya vesikalarında isimlerine rastlanılan şehirlerden hangisine tekabül ettiği henüz kesin olarak söylenemezse de,

Assur Kırallı Salmanassar III'ün (M. ö. 859-824) annalarında geçen *Lutişu* (Monolith I, 42) şehrini Tilmen höyüğünde arama ihtimali üzerine durmak yerinde olur; zira Salmanassar III.'ün, "*Sam'al kralı Haianu'nun kralı, müstahkem şehrine yaklaştım*" şeklindeki kaydı coğrafi ve arkeolojik şartlara pek uymaktadır.

Gerek Tilmen höyüğünde ve gerekse Yesemek heykeltraşlık atelyesinde yapılacak müstakbel kazıların bahis konusu olan bu bölgenin arkeolojik tarihî filolojik meselelerinin aydınlatılması hususunda önemli sonuçlar vermekte devam edeceği kanaatindeyiz."

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ'NİN 1958 YILI ÇALIŞMA RAPORU

Basimevimiz bu yıl başarılı bir çalışma devresi geçirmiş bulunuyor. Yıl içerisinde yalnız tertip atelyesi için alınan bir adet monotype dizgi ve bir supra makinesi ile takviye dilmiş ve evvelki yıl raporumuzda 1958 yılında getirebileceğimizi tahmin ettiğimiz baskı makineleri idhal rejiminin değişmesi sebebiyle getirilememiş, dolayısıyla kapasitemiz bir yıl evvelki miktarı aşamamış, fakat yaptığımız iş hacmi geçen yıllara göre büyük bir artış gösterdiğinden bu yıl daha fazla bir kâr ile bilançomuzu bağlamış bulunuyoruz. Basimevimiz geçen yılın 49.812,77 lira sâfi kârına karşılık bu yıl 168.955,46 lira sâfi kâr elde etmiştir. Basimevimizde uygulanmakta olan maliyet sistemine göre tâyin edilen kâr nispeti % 20 dir. Bu yılki ciromuz olan 591.245,25 liraya nazaran kârımızın nispeti % 28,6 dır. Bu % 8,6 fazlalık basimevimize maliyet sistemi dışında iş veren müesseselerin işlerinden elde edilmiştir. Kârımızı sermayemizle mukayese ettiğimiz takdirde yüzde nispeti % 14,7 eder ki bunu da memnurluk verici bir sonuç olarak ifade etmek isteriz.

Geçen yıla göre personel ücretlerinde 46.606,98 lira, işletme giderlerinde 9.914,65 lira artışa rağmen ciromuzdaki fazlalık dolayısıyla, personel giderleri geçen yılki % 66'ı den % 52,9 a ve işletme giderleri % 13,8 den % 11 e düşmüştür.

Basimevimiz önümüzdeki yıl ilân edilmekte olan idhal kotalarından istifade ederek gerek baskı ve gerekse cilt atelyelerini yeni ve modern makinelerle teçhiz etmek ve ideal kapasitenin yarısına erişmek kararında olup bu hususta gerekli hazırlıkları tamamlamıştır. Tasavvurlarımız tahakkuk ederse önümüzdeki yıl gerek ilim müesseselerimizin ihtiyaçları tamamen karşılanmış, gerekse Kurumumuza ehemmiyetli miktarda bir gelir sağlanmış olacaktır.

Başkan

TEVFİK BİYİKLİOĞLU

Üye

ORD. PROF. DR. M. ŞENYÜREK

Üye

ORD. PROF. DR. Ş. A. KANSU

Üye

ULUĞ İZDEMİR

Basimevi müdürü

GÖKMEN İZDEMİR

DENETLEME KURULU RAPORU TÜRK TARİH KURUMU YÜKSEK GENEL KURULUNA

Türk Tarih Kurumu ile Basımevinin 1958 takvim yılı hesapları gelir, gider bütçeleri 21/3/1959 tarihinde müsbet evrak üzerinde tarafımızdan incelenmiş varılan sonuçlar aşağıda gösterilmiştir :

I. Türk Tarih Kurumu işleri :

1 — 1957 esas defteri kayıt ve bilançosuna göre 1958 yılına aktarılması gereken kıymetlerin 1958 hesaplarına olduğu gibi aktarıldığı görülmüştür.

2 — Genel Kurulca kabul edilen 1958 gelir bütçesi 832.000,00 liraya mukabil 851.132,77 lira tahsil edilmiştir.

Gelir bütçesinde :

Lira Krş.

226,72	diğer gelirler maddesinde tahmine ulaşılamamasına karşılık,
933,49	Atatürk tesisinden.
868,93	Basımevi gelirlerinden
14,00	Üye aidatından
16.679,50	Yayın gelirlerinden
863,57	Faizlerden olmak üzere

19.359,49 lira tahmin üstü gelir elde edilmiştir.

3 — 832.000,00 liralık gider bütçesinde :

Lira Krş.

5.000,00	Maliyet zararlarından
10.500,00	Memur aylıklarından
10.000,00	Baskı ücretlerinden
50.000,00	Bina arttırımından olmak üzere

75.500,00 lira alınarak

Lira Krş.

18.600,00	Parasız dağıtım
100,00	Tedavi masrafları
1.200,00	Yemek, elbise, ayakkabı bedelleri
400,00	Kırtasiye
2.000,00	Türlü giderler
1.000,00	Baskı malzemesi
11.200,00	Kitap, dergi bedelleri
41.000,00	Demirbaş ve tesisat maddelerine olmak üzere
75.500,00	Liranın eklendiği görülmüştür.

4 — Kitap ve dergi bedellerindeki artışın ecnebi memleketlerden getirtilen yayınların son kararlar karşısında bedellerinin bir mislinden fazla artmış olmasından,

demirbaş ve tesisat hesabındaki artışın da Basımevi binasında yeniden kurulan fotoğraf atelyesine yapılan masraflardan ileri geldiği anlaşılmıştır.

5 — Gider bütçesinin muhtelif fasıl ve maddelerinde 27.821,43 lira arttırıldığı ve bunun gelir bütçesindeki fazlalıkla birlikte Kurum arttırımına alındığı görülmüştür.

6 — a) 1958 Denetleme raporumuzun 6. maddesinde 1931-1952 yılları arasında kütüphaneye gerek teker teker, gerekse Halil Edhem, Yusuf Akçura ve Reşit Galip kütüphanecileri gibi tüm halinde satın alınmış veyahut Sillogos, Tarih Encümeni kitaplıkları gibi bedelsiz gelmiş kitapların bir heyet tarafından kıymetlerinin tesbit olunarak muhasebeye alınması hakkındaki temennimizi, işin hakikaten müşkül tarafları olduğu ve bu tesbit işinin uzun zamana ihtiyaç gösterdiği gibi Kurum için de büyük masraflara yol açacağı gözönünde bulundurularak şimdilik; 1931-1952 yılları arasında ve bedeli günlük muamele sırasında ödenmek suretiyle satın alınan yayınların hesaba alınması ve ileride toplu olarak alınan kitaplara da ayrı ayrı kıymet konularak muhasebe kayıtlarına geçirilmesi için gerekli tedbirlerin düşünülmesini tekrar temenniye şayan gördük.

b) Aynı maddede zikredilen telif, tercüme kıymetlerin hesaba alındığı,

c) Yine aynı maddede sözü geçen Kurum anbarlarındaki sayım işinin de bitmek üzere olduğu, görülmüştür.

II. Türk Tarih Kurumu Basımevi işleri :

1 — 1958 takvim yılı bilançosu tetkik edilmiş ve 168.955,46 lira kâr elde edildiği memnuniyetle görülmüştür. Kâr ve zarar tablosuna göre :

Lira Krş.

553.076,16	Baskı ücretlerinden.
32.746,00	Döküm işlerinden
5.423,09	Sair gelirlerden olmak üzere
591.245,25	Lira tahsil veya tahakkuk ettirildiği ve
312.858,67	Personel ücreti
65.326,76	İşletme masrafı olmak üzere
378.185,43	Lira ödendiği, başkaca
44.104,36	da amortismanına ayrıldığı ve bu suretle
422.289,79	masraf yapıldığı görülmüştür.

2 — Takvim yılı sonunda 1951 den 1958 yılı sonuna kadar 196.272,41 liralık amortisman ayrıldığı ve bu paranın 1.117.902,94 liraya yükselen bina ve demirbaş bedellerinin % 18 ine yakın bir miktarı karşılamakta olduğu görülmüştür.

3 — Muhtelif borçlularda görünen 185.764,03 liradan 150.812,02 lirasının bankalarda nakden mevcut veya çeşitli idhalât malzemesi karşılığı akreditiflere bağlanmış olduğu, geri kalanının da müessesenin günlük muamelâtı için ödenmesi zaruri olan muvakkat hesap ve avanslardan ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.

4 — Müşteriler hesabında görünen 186.060,03 liranın henüz bitmemiş veya baskı bedeli yıl sonunda henüz tahsil edilmemiş işlere ait olduğu görülmüştür.

5 — Alacaklı hesaplarda amortismandan başka mevcut olan 53.407,48 liralık müessese borcunun ödenecek vergileri, sigorta primleri ve bazı müşterilerden alınmış ve baskı sonunda mahsup edilecek avanslardan ibaret bulunduğu tesbit edilmiştir.

III. Gerek Kurum ve gerekse Basımevi muhasebe kayıtlarını her yıl olduğu gibi örnek olacak şekilde düzgün bulduğumuzu, masraf evrakının usulüne uygun ve Yönetim Kurulları kararlarına dayandığını arzeder, ilgililere teşekkürle Yönetim ve Basımevi Yönetim Kurullarının 1958 yılı hesaplarından dolayı aklanmasını yüksek onayınıza sunarız.

FAKİHE ÖYMEN
T. T. K. Üyesi

HASAN ÂLİ YÜCEL
T. T. K. Üyesi

DR. HÂMİT KOŞAY
T. T. K. Üyesi

TÜRK TARİH KURUMU 1958 TAKVİM YILI
B İ L Ä N Ç O S U

A K T İ F	Lira Kr.	P A S İ F	Lira Kr
KASA	28.771,22	KURUM ARTIRIMI	3.059.933,92
BANKALAR	27.501,69	AMORTİSMAN	1.477,71
Merkez	2.874,87	MUHTELİF ALACAKLI- LAR	41.634,19
İş	<u>24.626,82</u>	ABONELER	300,00
CARİ HESAP	47.077,97	KİTAP SİPARİŞLERİ	243,00
KIYMETLER	2.906.492,08	GELİR VERGİSİ	3.077,43
Basımevi serma- yesi	1.150.000,00	BANKALAR	150.000,00
Demirbaş	128.576,26	İş	100.000,00
Kütüphane	101.656,94	Emlâk kredi	<u>50.000,00</u>
Malzeme ambarı	84.711,19		
Kitap ambarı	1.277.474,33		
Telif-tercüme eserler	<u>164.073,36</u>		
MUHTELİF BORÇLULAR	246.823,29		
Kitapçılar	92.670,90		
Muhtelif	57.785,32		
Basılmakta olan eserler	15.465,84		
Muhtelif avanslar	80.901,23		
Toplam	<u><u>3.256.666,25</u></u>		<u><u>3.256.666,25</u></u>

31.12.1958
Muhasebeci
S. HÜNEL

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1958 BİLÂNÇOSU

<u>A K T İ F</u>		<u>P A S İ F</u>	
Kasa	85.133,90	Sermaye	1.150.000,00
Bankalar	7.398,37	Türk Tarih Kurumu	
Anbar	33.454,03	Cari H.	47.077,97
Bina ve Demirbaşlar	1.117.902,94	Muhtelif Alacaklılar	249.679,89
<i>Bina</i>	514.098,59	<i>Amortisman</i>	196.272,41
<i>Demirbaşlar</i>	603.804,35	<i>Sair Alacaklılar</i>	53.407,48
Müşteriler	186.060,03		
Muhtelif Borçlular	185.764,05	Kâr	168.955,46
Toplam	<u>1.615.713,32</u>	Toplam	<u>1.615.713,32</u>

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİ
1958 TAKVİM YILI KÂR VE ZARAR CETVELİ

<u>GİDERLER</u>		<u>GELİRLER</u>	
Amortisman	44.104,36	Baskı Ücretleri	553.076,16
<i>Bina</i>	10.281,97	Döküm Ücretleri	32.746,00
<i>Demirbaş</i>	33.822,39	<u>Sair Gelirler</u>	5.423,09
Personel masrafları	312.858,67		
İşletme masrafları	65.326,76		
Kâr	168.955,46		
Toplam	<u>591.245,25</u>	Toplam	<u>591.245,25</u>

31.12.1958

Basımevi Muhasebecisi
K. ÜNSAY

Basımevi Müdürü
GÖKMEN İĞDEMİR

